

לפני 10 חודשים מונתה בסודי סודות ועדת-חקירה. הנה חלק של החומר שהיה מונח לפניו ושתי הגירסאות לגבי כל הפרשיה

לפני ועדת-החקירה של עמירם סיוון ושרגא רוטמן מונח חומר רב. תוך ימים מעטים הם אמורים להעביר למזכיר חברת-העובדים, דני רוזוליו, את מסקנותיהם. שמועה מתוככי הבנק אומרת, כי צפויות שתי מסקנות שונות — אחת של סיוון ואחרת של רוטמן. יתכן כי המסקנות לא יימסרו כלל בכתב, כדי לשמור אותן מעינא בישא, ויימסרו בעל-פה. ליריעת המזכיר ומזכיל ההסתדרות בלבד.

חלק מן החומר, הנבדק עלידי הוועדה, עדיין אינו ניתן לפירסום, והעולם הזה יעמוד עליו בהמשך. בעמודים אלה יעמוד העולם הזה רק על מיגור אחד — היחסים בין בנק הפועלים וחברת אמפל.

כפי שדיווח העולם הזה בשבוע שעבר, כאשר פוצץ את הפרשה, התעורר החדש כי בהשפעת יעקב לוינסון הועבר רכוש של בנק הפועלים לחברת אמפל, וכעבור זמן נעשה נסיון לשנות את יחסיהבעלות של אמפל, כך שבנק הפועלים יאבד את השליטה בחברה.

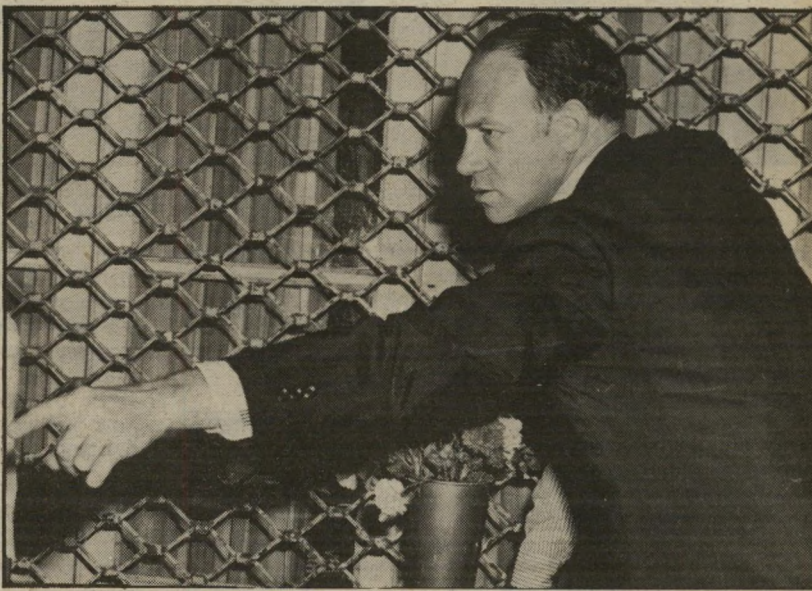
במשך השבוע פורסמו כמה גירסות כחובות, וגם מגוחכות, לגבי פרשה זו. נאמר, למשל, שהעיסקות רוקנו את בנק הפועלים — דבר שטוטי, מאחר שגודל ההעברות, אף שלא היו מבוטלות כלל, הן עדיין קטנות מאוד בהשוואה לניכסי בנק הפועלים, המגיעים למיליארדים רבים.

בנין "אמפל" בניין-הפאר שהקימה חברת אמפל, שהיא חברת בת של בנק הפועלים. הבניין הוקם למרכזה הישראלי ברחוב ארלוזורוב 111 בתל-אביב, ובו יש לחברת-האם, בנק הפועלים, סניף-קרקע ממואר לא פחות.

בנק הפועלים (קיימאן) אינו כזה. זהו בנק רציני. בשנת 1978 הסתכמו נכסיו של בנק זה במיליון דולר, ורווחיו ב-539 אלף דולר. לבנק היו 240 אלף מניות רגילות מונפקות, בנות דולר אחד כל אחת. 49% ממניות אלה נמכרו באותה שנה לחברת אמפל, בסכום של 181,218 דולר. כעבור 13 ימים בלבד נרשמו מניות אלה בסיפרי אמפל בערך של 380 אלף דולר, כפי שדיווח העולם הזה בשבוע שעבר.

מכיוון שבאותה שנה עצמה היה רווח הבנק פי שלושה ממחיר הקניה, הרי הרווח השנתי בלבד עלה פי אחד וחצי על מחיר הקניה. בשנה אחרי זה כבר הגיע הרווח למיליון 419 אלף דולר — ומוה הגיע לאמפל קרוב למחצית — תשואה נאה לחברה האמריקאית, שרוב בעלי המניות הנושאות-רווחים בה הם לא-ישראלים. אחרי שקיבלו את המתנה הזאת, קיבלה אמפל מתנה נוספת: תמורת 125 אלף דולר לשנה התחייבה אמפל לתת לבנק בקיימאן שירותי-יעוץ-נהדל.

איך קפצו המניות

היה בעיסקה זו חידוש מהפכני לגבי המשק האמריקאי: הועבר אליה לראשונה מינהג המקובל בישראל, ושאינו ידוע בארצות-הברית: ההצמדה למדד יוקר-המחיה. לפי גירסה א', זוהי עיסקה פשוטה של מתן מתנה לאמפל, עליידי העברת נכסים מבעלות ישראלית לבעלות לא-ישראלית. לפי גירסה ב', הבנק היה כושל, אך במפתיע התפתחו עסקיו.

עיסקת "נד"

נ"ר היא חברה ותיקה מאוד של חברת-העובדים, שעיקר עיסוקה במתן הלוואות למיגור החקלאי לזמן ארוך. במישריה בשדרות-דוטשילד בתל-אביב ישבו בשעתו גדולי

Bank Hapoalim (Cayman) Ltd.
On December 18, 1978, Ampal acquired 117,600 shares of common stock (49% of the outstanding) of Bank Hapoalim (Cayman) Limited ("Cayman") from Bank Hapoalim B.M. for \$181,218. Under an agreement with a term of ten years and renewable from year to year thereafter, Ampal will provide consulting and administrative services to Cayman for a fee of \$125,000 per year, subject to annual increases or decreases based on the cost of living index. Cayman is a commercial bank organized under the laws of the Cayman Islands.

Financial statements of Cayman are included separately in this Prospectus.

הבנק בקיימאן העיסקה מופיעה בתשקיף של חברת אמפל, שהיא חברת הוצא לרגל הנפקה חדשה של איגרות-חוב עליידי החברה. מוכיחה את הצלחתה הרבה.

גירסה אחרת אומרת, כי הדבר בא כדי להציל את "רכוש הפועלים" ממגע ידה של ממשלת הליכוד. גם גירסה זו, שהופצה רווקא עליידי עסקנים מסויימים של מיפולגת-העבודה, היא מגוחכת, בגלל היותה ההעברות — נוסף על כך שפעם העלאת גירסה כזו היא שערוייה ציבורית ולאומית. עוד גירסה, שהועברה רק מפה לאוזן, אומרת כי ההעברות באו להבטיח מקור-מימון למיפולגת-העבודה. לפי חוק-מימון-המיפולגות, אין הגבלה להעברת תרומות למיפולגה מחוץ-לארץ, בעוד שעל התרומות הבאות מן הארץ יש הגבלות חמורות.

יריבי לוינסון העלו גירסה שונה לגמרי, והיא שהנהגה לפני הוועדה: שהנכסים באו להעשיר את חברת אמפל, ושבו זמנית ביצע לוינסון תוכנית מרחיקת-לכת להשתלמות על חברת אמפל, תוך סילוק השליטה של בנק הפועלים עליה ו/או העלאת מחיר המניות של אמפל, כך שתאפשר לגורמים פרטיים מסויימים להפיק מהם רווחים גדולים.

הגירסה הנגדית אומרת, שהיו אלה העברות רגילות לגמרי, כפי שהן מקובלות בין חברות גדולות וחברות-הבת, לצורכי פישוט הליכים, יעול הפעולה, חיטכון במיסים וכן הלאה.

מה היה טיב ההעברות האלה? על כך כמה דוגמות להלן.

בנק הפועלים (קיימאן)

א קיימאן הם גרעין-לבנקים. זו מושבה כריטיית כים הקאריבי, צפונית-מזרחית מג'מייקה, של איי-אלמוגים המשתרעים על שטח של 260 קילומטרים רבועים. יש בהם 20 אלף תושבים, והבירה היא ג'ורג'טאון. שם הבטיחה הממשלה הבריטית סודיות מוחלטת של עסקי-בנקים ופטור מוחלט ממס. מלבד מס-רשום מיזערי בעת רישום הבנק, התוצאה: יש שם 4000 מישרדים רשומים של בנקים, שרובם אינם אלא שלטים על דלת מישרודו תיקלים מקומי זה או אחר — מצב דומה לזה השורר בעיירה וארוז, בירת ליכטנשטיין.